

Alueellisen hyvinvointikertomus- ja -suunnitelmaluonnoksen esittely

Vanhusneuvosto 27.9.2023

Mistä puhumme?

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on monialaista yhteistyötä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) on:

- Toimintaa, jolla tuetaan ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin, terveyden ja muun muassa osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitoon ja parantamiseen.
- Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on väestöryhmien välisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista.
- Laaja-alaista, monitoimijaista ja poikkihallinnollista toimintaa, jota tehdään johdon ja koordinaation, yhteistyön ja yhdyspintojen sekä palveluiden ja käytäntöjen tasoilla.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen strategisesti

Alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen alueellinen tiekartta

- Alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma sisältää sekä koko väestöä koskevan **yleisen osuuden**, että lasten ja nuorten, työikäisten sekä ikääntyneiden osalta laaditut **ikäryhmäkohtaiset hyvinvointisuunnitelmat**.
- Alueellinen hyvinvointikertomus ja suunnitelma on strateginen ja lakisääteinen (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021) asiakirja, jossa kuvataan **hyvinvointialueen tavoitteet ja toimenpiteet alueen asukkaiden ja palveluiden käyttäjien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi**.
- Alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma **laaditaan valtuustokausittain** ja alueen asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä, näihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä **raportoidaan aluevaltuustolle vuosittain**.
- Suunnitelma toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisen välineenä sekä suunnittelun, toimeenpanon ja arvioinnin tiekarttana.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eri tasot hyvinvointialueella

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimet kohdentuvat eri väestöryhmiin ja yksilöihin palvelujen eri tasoilla.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sekä terveyttä ja hyvinvointia tukevien tekijöiden vahvistamista, mutta myös terveyden ja hyvinvoinnin haasteiden ennaltaehkäisyä.

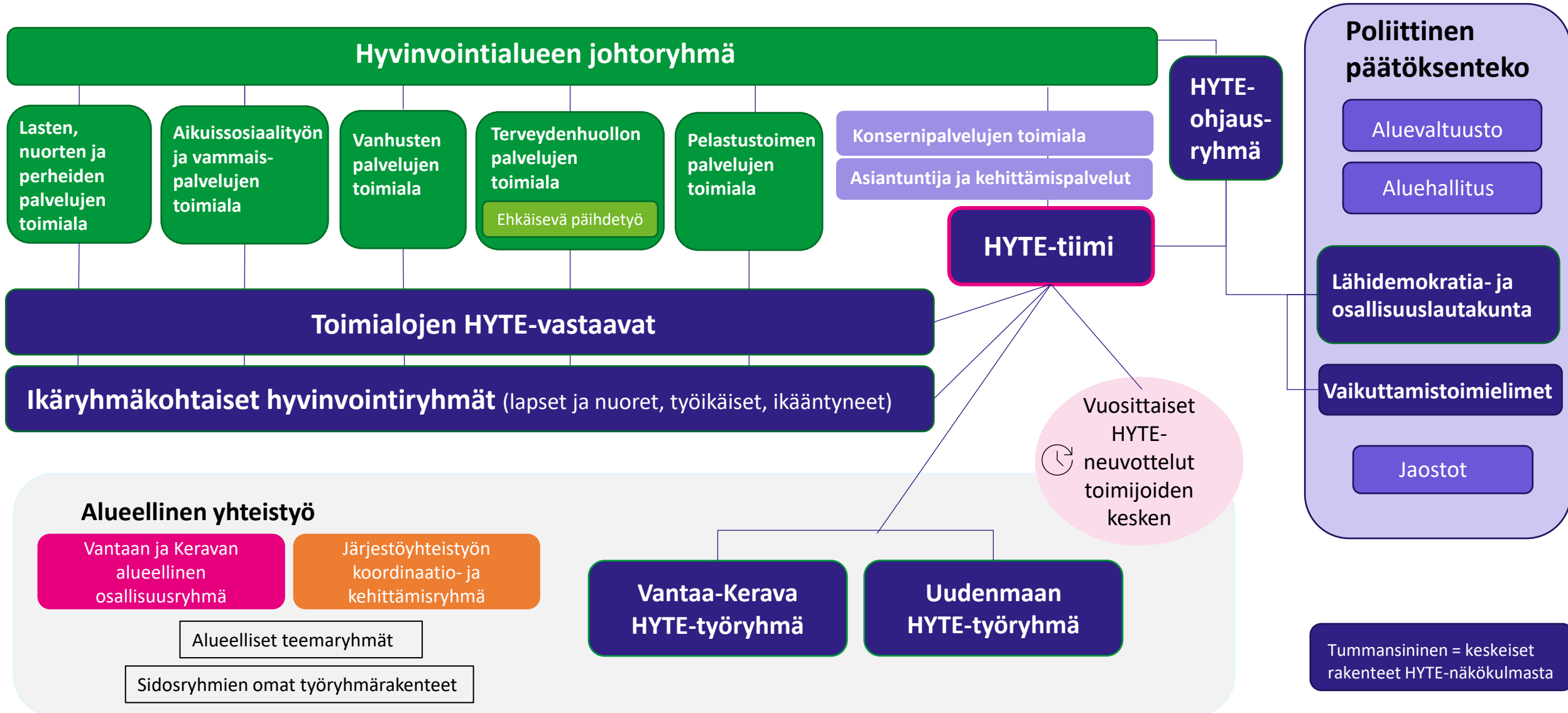
Ohessa muutamia esimerkkejä ennaltaehkäisyn toimista eri tasoilla ja palveluissa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eri tasot	Ennaltaehkäisy (primaaripreventio)	Varhaisen vaiheen ehkäisy (sekundaaripreventio)	Haittojen, sairauden tai tilanteen pahenemisen ehkäisy (tertiaaripreventio)
Huom. Sama palvelu voi tukea terveyttä ja hyvinvointia eri tasoilla asiakkaan tilanteesta riippuen.	<ul style="list-style-type: none"> Rokotukset Odottavien perheiden suun terveysneuvonta perheen ja syntyvän lapsen suun terveyden edistämiseksi Terveysneuvonta ja terveysviestintä esim. päihdehaitoista viestiminen tai alkoholinkäytön puheeksiotto terveys-tarkastuksissa Etsivä nuoriso- tai vanhustyö	<ul style="list-style-type: none"> Sydänkohtauksen uusimisen ehkäiseminen elintapahoidon avulla Sosiaalityön talousneuvonta Mini-intervention toteutus henkilölle, jonka alkoholinkäytössä tai raha-pelaamisessa esiintyy riskejä	<ul style="list-style-type: none"> Lastensuojelun eri toimet ja perheiden tuki Etsivä sosiaalityö/lähityö asunnottomien parissa Moniammatillinen geriatrinen arviointi ja suunnatut toimet monisairaana ikääntyneen toimintakyvyn tukemiseksi ja laitoshoidon lykkäämiseksi

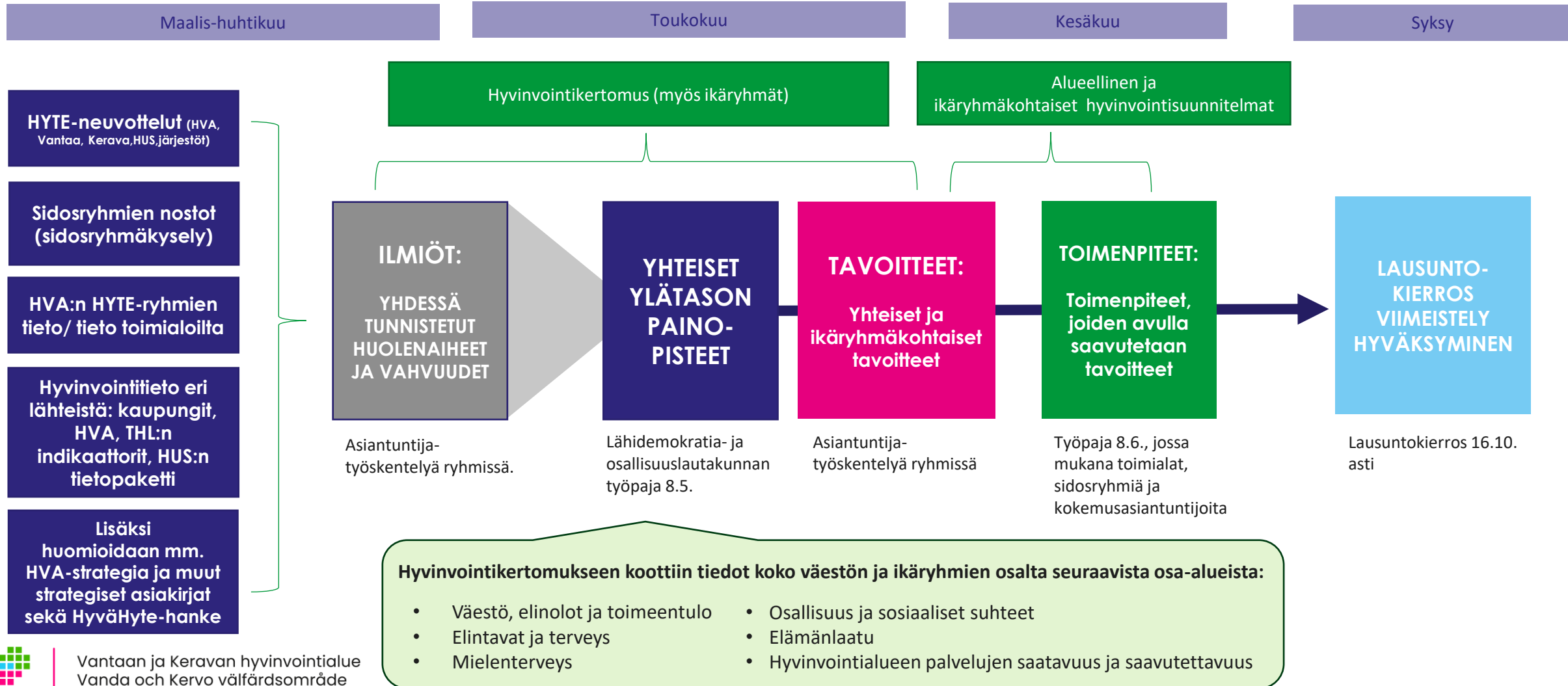
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kytkeytyy kaikkiin hyvinvointialueen toimialoihin

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen HYTE-rakenne

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma rakentuvat vaiheittain

Alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma kevät-syys 2023

Lähidemokratia- ja osallisuuslautakunnan asettamat painopisteet

Ylätason painopisteet hyvinvointisuunnitelmien tavoitteille

Lähidemokratia ja osallisuuslautakunta valitsi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen keskiöön näkökulmaksi **”jokaisen hyvinvointi on yhtä arvokas”**.

Tätä näkökulmaa toteutetaan painopisteiden kautta, joihin kytketään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet.

Hyvinvointisuunnitelmat tavoitteineen ja toimenpiteineen laaditaan kolmelle ikäryhmälle:

- Lapset ja nuoret
- Työikäiset
- Ikääntyneet

Jokaisen ikäryhmän osalta huomioidaan läpileikkaavasti vammaiset henkilöt sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmät.

Yhteenvetoa saadusta palautteesta

- Laaja ja monipuolinen kokonaisuus
- Yhteistyötä kaupunkien ja muiden sidosryhmien kanssa toivotaan tuotavan vielä vahvemmin esille. Samoin esimerkiksi monikulttuurisuutta, tuloeroja ja niiden merkitystä hyvinvoinnille sekä asunnottomuuteen liittyviä tekijöitä.
- Esiin nostettavina teemoina nousi esiin myös esimerkiksi liikunta, opiskeluhuolto, fyysinen turvallisuus sekä lähisuhdeväkivalta.
- Hyvinvointisuunnitelmaan ja sen toimenpiteisiin toivotaan lisää konkretiaa.

Lausuntopyyntö

Lähidemokratia- ja osallisuuslautakunta päätti 5.9.2023 §26 kokouksessaan pyytää luonnoksesta lausunnot:

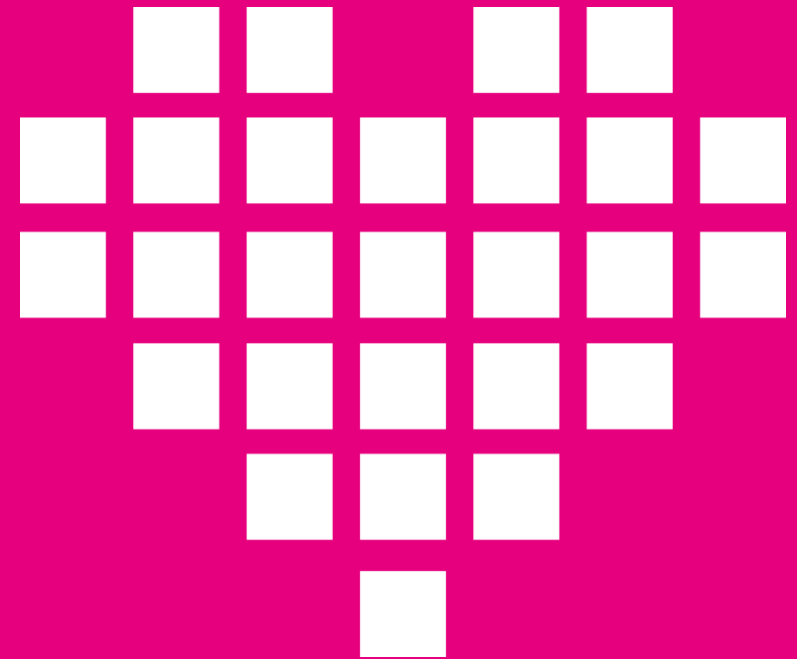
- Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastuslautakunnalta, kansalliskielilautakunnalta sekä vaikuttamistoimielimiltä
- Vantaan kaupungilta
- Keravan kaupungilta sekä
- HUS-yhtymältä.

Pyydämme lausuntoa viimeistään 16.10.2023 mennessä.

Hyvinvointikertomuksesta tiivisti

Yleinen osuus ja ikääntyneet

Vantaan ja Keravan
hyvinvointialue

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väestö on **nuori ja monikulttuurinen**, mutta **ikäntyneen väestön määrä kasvaa vuosittain merkittävästi**.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella **voidaan melko hyvin** ja hyvinvointialueen aikuisväestö on valtakunnallista keskitasoa **terveempää**.

Sosioekonomiset tekijät näkyvät kuitenkin aikuisväestön hyvinvoinnissa ja koetussa terveydessä; matalammin koulutetut voivat huonommin kuin korkeammin koulutetut.

COVID-19 -pandemia on **heikentänyt** erityisesti **nuorten psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia**.

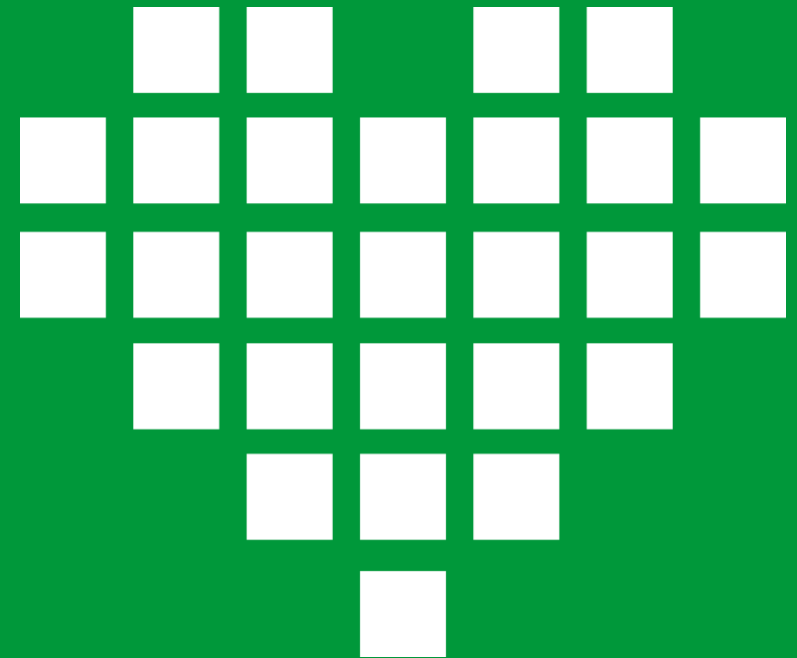
Tiivistelmä

- Ikääntyneiden osuus kasvaa vuoteen 2030 mennessä yli 9 prosenttiin.
- Ikääntyneiden yksin asuminen on yleistä; lähes puolet yli 75-vuotiaasta väestöstä elää yksin.
- 75 vuotta täyttäneistä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella noin 12 % tuntee itsensä yksinäiseksi. Sukupuolittain tarkasteltaessa, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella 75 vuotta täyttäneistä naisista 16 % koki itsensä yksinäiseksi.
- Tarpeenmukaisen avun saamisessa on merkittäviä eroja yli 75-vuotiaiden miesten ja naisten välillä. Miehistä 7,5 % ei koe saavansa tarvitsemaansa apua, kun naisilla vastaava osuus on 13,9 %.
- Vantaan ja Keravan alueella palvelut, kuten päivittäistavarakaupat sijaitsevat lähellä ihmisiä. Suurin osa Vantaan ja Keravan alueen ikääntyneistä asuu 500 metrin säteellä päivittäistavarakaupasta. Toisaalta 500 metrin kävelemisessä on vaikeuksia yli 10 %:lla 65 vuotta täyttäneistä.
- Digitaalisten sosiaali- ja terveysten palvelujen käyttö ikääntyneillä on vähäistä. Vain alle 20 % yli 65-vuotiaista asioi sosiaali- ja terveysten palveluissa digitaalisesti.

Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Yleinen osuus ja ikääntyneet

Miten tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset on muodostettu?

- Tavoitteet ja toimenpiteet
  - tarkentavat hyvinvointialuestrategian tavoitteita
  - pohjautuvat pääosin toimialojen ja keskeisten hankkeiden toimintasuunnitelmiin
- Keskiössä hyvinvointia ja terveyttä tukevat palvelut; niiden tunnistaminen, kuvaaminen ja palveluihin ohjaaminen
- Osa tavoitteista ja toimenpide-ehdotuksista ikäryhmäkohtaiset hyvinvointisuunnitelmat läpileikkaavia
  - Esim. kulttuurihyvinvointi, elämänhallinnan vahvistaminen, yksinäisyyden ehkäisy, viestintä
- Osa tavoitteista ja toimenpide-ehdotuksista ikäryhmäkohtaisia
  - Lapset ja nuoret esim. lastensuojelu ja nuorten rikollisuuden ehkäisy
  - Työikäiset esim. asumisneuvonta ja elintapavalmennus
  - Ikääntyneet esim. kaatumisten ehkäisy

Kaikille yhteiset

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi on käytössä toimivat yhteistyörakenteet, toimintamallit ja mittarit.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kehitämme hyte-rakennetta edelleen tarpeen mukaisesti sekä hyvinvointialueen sisäisen rakenteen että alueellisen yhteistyörakenteen näkökulmasta. Kirkastamme hyvinvointialueen roolia hyte-työssä. 2. Seuraamme hyte-kertoimen indikaattoreita säännöllisesti. Kehitämme hyte-mittarointia ja vaikuttavuuden arviointia. Hyödynnämme hyte-tietoa hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden laadinnassa.
Hyvinvointialueella tunnustetaan kulttuurin merkitys terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laadimme suunnitelman hyvinvointialueen kulttuurihyvinvointityöstä ulottaen sen arjen hoitokulttuuriin ja fyysiseen hoitoympäristöön. Jatkamme yhteistyötä eri taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa.

Painopiste 1. Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Ikääntyneiden asukkaiden digiosallisuus ja -palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyy (monikanavaisuus).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tarjoamme digitukea hyvinvointialueella yhteistyössä alueella toimivien järjestöjen, kokemusasiantuntijoiden, hankkeiden sekä kaupunkien kanssa. 2. Kehitämme digitaalisen Hyte-palvelutarjottimen ja vahvistamme ohjausta kuntien ja kolmannen sektorin tarjoamiin hyvinvointia ja terveyttä edistäviin ennaltaehkäiseviin palveluihin. 3. Tuemme kotona asumista vanhusten sosiaalista ja fyysistä toimintakykyä vahvistaen muun muassa uudenlaisia ryhmätoimintana toteutettavia etäpalveluja kehittäen. 4. Vahvistamme verkkosivujen saavutettavuutta, ymmärrettävyyttä ja monikielisyyttä.
2. Ikääntyneet asukkaat pääsevät tarpeenmukaisten palvelujen piiriin.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Varmistamme palvelujen esteettömyyden ja saavutettavuuden (muun muassa puhelinpalvelun onnistuminen). 2. Vanhuspalvelujen säännöllisillä asiakkailla (kotihoito ja omaishoitoperheet) on omalääkäri, jota hoitajat pystyvät konsultoimaan. 3. Varmistamme tiedon selkeyden sekä tavoitettavuuden käyttämällä eri viestintäkanavia.

Ikääntyneet

Painopiste 2. Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Omaishoitoperheiden hyvinvointi lisääntyy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kartoitamme omaishoitajien hyvinvointia tukevat toimenpiteet ja hyödynnämme jo tehdyt kartoitukset. Toteutamme tarpeiden mukaisia toimenpiteitä. 2. Ohjaamme omaishoitoperheitä ja tuemme osallistumaan vertaisryhmiin ja muihin hyvinvointia tukeviin palveluihin, kuten ryhmätoimintaan.
2. Asiakkaiden elämänhallinnan edellytyksiä turvataan ja vahvistetaan.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Turvaamme asiakkaan kuulluksi tulemistä vanhuspalveluissa. 2. Hyödynnämme palveluiden kehittämisessä kokemustoimijoita, esimerkiksi Vanhus- ja vammaisneuvostoa sekä asiakasraateja.

Ikääntyneet

Painopiste 3. Mielen hyvinvointi

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
<p>1. Henkilöstön osaaminen lisääntyy, puheeksioton myötä ikääntyneiden päihteiden käyttäjien mielen hyvinvoinnin tuki vahvistuu.</p>	<p>1. Järjestämme ajankohtaista koulutusta henkilöstölle ja tuemme uusien käytäntöjen viemistä arkeen (muun muassa päihdeongelmien tunnistaminen ja puheeksiotto).</p> <p>2. Hyödynnämme kokemustoimijoiden asiantuntijuutta koulutuksissa.</p>

Ikääntyneet

Painopiste 4. Sosiaaliset suhteet

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Yksinäisiä ikäihmisiä tavoitetaan, tunnistetaan ja ohjataan merkityksellisen toiminnan ja palvelun piiriin.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kehitämme edelleen etsivää ja löytävää vanhustyötä ja vakiinnutamme sen koko hyvinvointialueelle. 2. Kehitämme verkkosivuja ja matalan kynnyksen yhteydenottokanavia, muun muassa Seniorioppaan (ikäihmisille suunnattu palveluopas) jakaminen laajasti. 3. Kannustamme erityisryhmiä luomaan ja ylläpitämään sosiaalisia verkostoja. Tuemme heidän osallistumistansa harrastuksiin, vertaistukiryhmiin ja erilaisiin yhteisöllisiin tapahtumiin.

Ikääntyneet

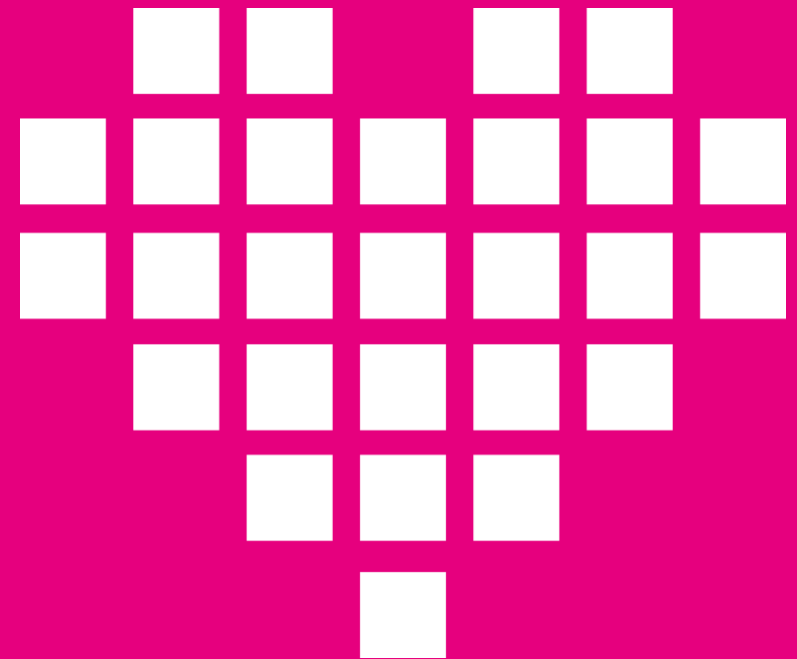
Painopiste 5. Hyvinvointihaasteiden ennaltaehkäisy

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Ikääntyneiden asiakkaiden kaatumiset vähenevät.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunnistamme kaatumisvaarassa olevat ikääntyneet riskiperustaisesti, ohjaamme oikeaan palveluun ja teemme tarvittavat yksilölliset toimenpiteet yhdessä asiakkaan ja omaisen kanssa kaatumisriskin vähentämiseksi 2. Lisäämme tiedottamista kodinturvallisuudesta. 3. Järjestämme ajankohtaista koulutusta kaatumisten ehkäisystä henkilöstölle ja tuemme uusien käytäntöjen viemistä arkeen. 4. Teemme yhteistyötä kaupunkien kanssa esteettömyyden ja turvallisen liikkumisen edistämiseksi.
2. Ikääntyneiden neuvonta ja ohjaus hyvinvointihaasteita ennaltaehkäiseviin palveluihin kehittyvät ja lisääntyvät (mukaan lukien henkilöstön osaaminen ja puheeksiotto).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Perehdytämme ja koulutamme henkilöstöä hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön ja monialaiseen asiakasohjaukseen hyvinvointia ja terveyttä edistäviin palveluihin. 2. Varmistamme monimuotoiset yhteydenottokanavat ja kehitämme jalkautuvaa neuvontatyötä.

Hyvinvointikertomuksesta tiivisti

Työikäiset sekä lapset ja nuoret

Tiivistelmä

- Suurin osa työkäisistä liikkuu koulutustasosta riippumatta liian vähän ja noin joka viides on lihava.
- Koulutustasolla on merkittävä vaikutus sekä koettuun hyvinvointiin että siihen vaikuttaviin elintapoihin. Matalammin koulutetut aikuiset ovat psyykkisesti kuormittuneempia kuin korkeammin koulutetut ja tupakoivat myös korkeammin koulutettuja enemmän.
- Miehistä lähes 40 % ja yli 20 % naisista Vantaan ja Keravan alueella käyttää säännöllisesti liikaa alkoholia. Alkoholisyyden takia menetettyjen elinvuosien lukumäärä alueen pienituloisten (alin tuloviidennes) osalta oli 25–79-vuotiailla miehillä 5 870 vuotta / 100 000 asukasta ja naisilla 2 084 vuotta / 100 000 asukasta kohti.
- Vantaan ja Keravan alueella asuvat miehet ja naiset kokevat arkensa likimain yhtä turvalliseksi – molempien tarkasteltujen sukupuolien keskuudessa alle 5 % tunsi päivittäisen elämänsä turvattomaksi.
- Yli puolet terveysasemien asiakkaista (55 %) pääsi hoitoon 14 vuorokauden kuluessa. Suun terveydenhuollossa 72 % asiakkaista pääsi hoitoon 90 vuorokauden kuluessa.

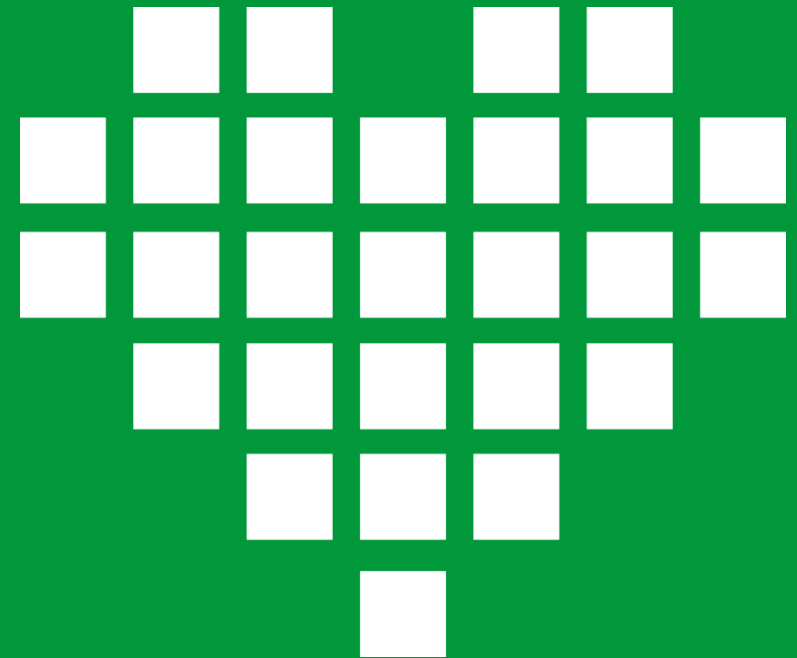
Tiivistelmä

- COVID-19 -pandemian aikana lasten ja nuorten henkinen hyvinvointi on heikentynyt Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella. Nuorten ahdistuneisuus on kasvanut kaikissa ikäryhmissä. Heikentynyt henkinen hyvinvointi korostuu tyttöjen kohdalla; tytöistä noin joka kolmas kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Lisäksi tyttöjen kokemus osallisuudesta on heikentynyt.
- Lasten ja nuorten tyytyväisyys elämäänsä on laskenut vuosien 2019–2021 välillä molemmilla tarkastelluilla sukupuolilla ja kaikissa ikäryhmissä. Huomattavin pudotus on lukion 1. ja 2.-luokkalaisten tyttöjen keskuudessa. Pojat ovat edelleen tyttöjä useammin tyytyväisiä elämäänsä ja heidän kokemansa tyytyväisyys on laskenut edellisestä kyselykerrasta tyttöjä vähemmän.
- Lasten ja nuorten elintavoissa on tapahtunut muutoksia molempiin suuntiin:
  - Yhä useampi nuori Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella tuntee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Erityisesti lukiolaisten kokemus terveydestään on huonontunut ja heistä hieman yli neljännes arvioi voivansa keskinkertaisesti tai huonosti.
  - Ylipainoisten nuorten osuus on laskenut, mutta lihavien (ISO-BMI ≥ 30 kg/m²) osuus ikäryhmästä on noussut.
  - Keravalaisista 8. ja 9. luokan oppilaista peräti 59 % ja vantaalaisista 56,8 % kertoi kouluterveyskyselyn vastauksissa, että omalla paikkakunnalla on helppo hankkia huumeita.

Tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset

Työikäiset sekä lapset ja nuoret

Painopiste 1. Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Työikäisten asukkaiden digiosallisuus ja -palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sähköiset palvelut ovat ajantasaiset ja huomioimme niissä myös erityisryhmien tarpeet. 2. Edistämme digitaalisten palveluiden käyttöönottoa opastamalla ja ohjaamalla (digitaalisen asiointin tuki, olemassa olevat asiointipisteet/pop-up/kampanjat).
2. Työikäiset asukkaat saavat palveluita yhdenvertaisesti.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toteutamme asumisneuvontaa yhteistyössä kuntien kanssa. 2. Laajennamme matalan kynnyksen palveluita esimerkiksi matalan kynnyksen psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotot terveysasemilla. 3. Viestimme palveluista oikea-aikaisesti ja selkokielellä henkilöstölle ja asukkaille. 4. Osallistamme kokemusasiantuntijoita ja asiakasraateja.

Painopiste 2. Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Työikäiset asukkaat saavat tarpeitaan vastaavia palveluita yhdenvertaisesti.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vahvistamme vieras- ja selkokielistä sekä kulttuurisensitiivistä neuvontaa ja ohjausta. 2. Viestimme asukkaille hyvinvointialueen, kuntien ja keskeisten sidosryhmien tarjoamista ennaltaehkäisevistä hyvinvointia ja terveyttä edistävästä palveluista. 3. Tarkastelemme hyvinvointialueen uusien toimitilojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta säännöllisesti. 4. Tarjoamme omaishoitoa tukevia palveluita, esimerkiksi valmennusta, vertaistukitapaamisia ja koulutusta säännöllisesti.
2. Työikäisten asiakkaiden elämänhallinnan edellytyksiä turvataan ja vahvistetaan.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kehitämme hyvinvointialueen, kuntien, Kelan ja muiden keskeisten sidosryhmien palvelujen välistä yhteistyötä esimerkiksi asumiseen ja talouteen liittyen. 2. Järjestämme henkilöstölle koulutusta päihteiden käytön puheeksiottamisen ja toipumisorientaation teemoista. 3. Tarjoamme vammaisille henkilöille tarvittavia palveluita ja apuvälineitä, jotta he voivat elää mahdollisimman itsenäisesti.

Työikäiset

Painopiste 3. Mielen hyvinvointi

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Työikäisten asukkaiden mielen hyvinvointi lisääntyy.	1. Kehitämme mielenterveyttä edistäviä kynnyksettömiä palveluja ja kohtaamispaikkoja yhteistyössä kuntien, seurakuntien sekä järjestöjen kanssa.

Työikäiset

Painopiste 4. Sosiaaliset suhteet

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Työikäisten asukkaiden syrjäytyminen vähenee.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lisäämme vammaisten ja osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia yrityksille kohdennetuilla sähköisillä teemaviikoilla. 2. Lisäämme tietoisuutta osatyökykyisten ja vammaisuuden rajoitteista sekä mahdollisuuksista esimerkiksi kokemusasiantuntijatoiminnan ja järjestöyhteistyön avulla. 3. Järjestämme teemaviikkoja eri ilmiöistä eri kohderyhmille verkostoja hyödyntäen ja osallisuutta vahvistaen. 4. Varmistamme asumisneuvonnan saatavuutta.
2. Työikäisten asukkaiden kokema yksinäisyys vähenee.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kehitämme yhteistyötä eri toimijoiden kanssa yksinäisyyden vähentämiseksi.

Painopiste 5. Hyvinvointihaasteiden ennaltaehkäisy

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Työikäisillä asukkailla on saatavilla hyvinvointihaasteita ennaltaehkäiseviä palveluita.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kehitämme ja otamme käyttöön digitaalisen Hyte-palvelutarjottimen, jossa ennalta ehkäisevät palvelut ovat helposti löydettävissä samasta paikasta. 2. Ohjaamme työikäisiä asiakkaita monitoimijaiseen hyvinvointia edistävään elintapavalmennukseen.
2. Työikäisten asukkaiden neuvonta ja ohjaus hyvinvointihaasteita ennaltaehkäiseviin palveluihin kehittyvät ja lisääntyvät.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kehitämme toimintamalleja sekä palvelupolkuja hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen ennaltaehkäisevien palvelujen välille. 2. Perehdytämme henkilöstöä hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön ja monialaiseen asiakasohjaukseen hyvinvointia ja terveyttä edistäviin palveluihin. 3. Tarjoamme koulutusta terveydenhuollon ja sosiaalialan ammattilaisille vammaisten henkilöiden kokeman väkivallan sekä hyväksikäytön tunnistamiseen ja ehkäisyyn.

Painopiste 1. Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Kaikki lapset ja nuoret pääsevät tarvitsemaansa palveluun riittävän nopeasti.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kokoamme palvelukuvaukset. 2. Otamme käyttöön digitaalisia ja ryhmämuotoisia palveluja. 3. Kehitämme opiskeluhuoltoa yhteistyössä kuntien kanssa valmisteilla olevan alueellisen opiskeluhuolto-suunnitelman mukaisesti. 4. Vahvistamme järjestöyhteistyötä. 5. Tarjoamme vammaisten lasten perheille riittäviä kasvatusta ja jaksamista tukevia palveluja.
2. Yhteydenottokanavat ovat selkeitä ja toimivia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Varmistamme moninaiset vaihtoehdot olla yhteydessä ja löytää palveluihin. 2. Tuotamme selko- ja monikielistä materiaalia palveluista.
3. Henkilöstön osaaminen lisääntyy ja lasten ja nuorten ohjautuminen palveluihin paranee.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koulutamme henkilöstöä näyttöön perustuviin menetelmiin. 2. Tuotamme sektorirajat ylittävää säännöllistä perehdytystä. 3. Tuotamme monimuotoista koulutusta ja perehdytystä muun muassa videoiden muodossa. 4. Huolehdimme henkilökunnan riittävästä osaamisesta ja ammattitaidosta erityisryhmiin liittyen.

Lapset ja nuoret

Painopiste 2. Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Turvaamme lastensuojelun tuen tarpeessa olevien lasten oikeuden riittävään tukeen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ohjaamme heti ensimmäisestä yhteydenotosta saatavilla oleviin palveluihin huomioiden ennalta ehkäisevät palvelut. 2. Vahvistamme lastensuojelun veto- ja pitovoimaa. 3. Tiivistämme yhteistyötä järjestöjen ja seurakuntien kanssa asiakkaiden ohjaamisessa.
2. Nuorten rikollisuus ja sen haittavaikutukset vähenevät.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lisäämme jalkautumista ja yhteistyötä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa lasten, nuorten ja perheiden tavoittamiseksi.
3. Asiakkaiden elämänhallinnan edellytyksiä turvataan ja vahvistetaan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Varmistamme selkokielisyyden ja saavutettavuuden viestinnässä.

Lapset ja nuoret

Painopiste 3. Mielen hyvinvointi

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Lasten ja nuorten päihde- ja mielenterveystyön palveluketjua selkeytetään.	1. Jatkamme hyvinvointialueen tekemää työtä lasten ja nuorten päihde- ja mielenterveystyön palveluketjujen osalta.

Lapset ja nuoret

Painopiste 4. Sosiaaliset suhteet

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Tuemme lasten ja nuorten sekä eri yhteisöjen toimintamahdollisuuksia, ettei kukaan jää yksin.	1. Kehitämme perhekeskustoimintamallia ja aloitamme perhekeskusmaisena toiminnan vapaaehtoistoiminta sekä lasten ja nuorten osallisuus huomioiden.
2. Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä.	1. Tuemme matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen toimintaedellytyksiä. 2. Vahvistamme lasten ja nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten osaamista koulutuksilla. 3. Tarkastelemme hyvinvointialueen uusien toimitilojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta säännöllisesti, esimerkiksi esteettömyyskävelyn avulla.

Lapset ja nuoret

Painopiste 5. Hyvinvointihaasteiden ennaltaehkäisy

Tavoitteet	Toimenpiteet tiivistetysti
1. Perhekeskustoimintamalli otetaan koko laajuudeltaan käyttöön	1. Yhdistämme perhekeskustoimintamallissa eri toimijat ja vahvistamme alueellisesta yhteistyöstä ja toiminnasta tiedottamista.
2. Sujuvoitamme monitoimijaista asiakastyötä yli toimiala-, palvelualue- ja yksikkörajojen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lisäämme tuntemusta eri toimijoiden palveluista sekä mahdollisuuksista huomioida muiden toimijoiden palvelut osana palvelupolkuja. 2. Mahdollistamme konsultaation eri palveluihin asiakasohjauksen tueksi. 3. Varmistamme moniammatillisen konsultaatioryhmän tuki paljon erilaista tukea tarvitseville perheille. 4. Tarjoamme omaishoitoa tukevia palveluita, esimerkiksi valmennusta, vertaistuki tapaamisia ja koulutusta säännöllisesti.

